

L'ASSEMBLEA A L'AULA; QUELCOM MÉS QUE UN CERCLE.

Joan Bardella

CRPL Josefa Martín Luengo

L'eufemisme s'ha apoderat de les aules de la mateixa manera que s'ha imposat a la societat. Els poders manipulen la paraula, per dibuixar el que Bauman ha etiquetat com a "societats líquides". La democràcia és votar, la llibertat es fer negoci, danys col·laterals és assassinar a milers de persones en invasions liberals...I a l'aula? A l'assemblea li diem rotllana que no vagi a ser que ens acusin de manipular! Ningú no creu en res, tot és relatiu! No hi han veritats absolutes! Criden les veus avui, però ho fan mitjançant una proposició clarament absoluta!

El fet és que, el que avui es coneix com a crisi de l'educació no és res nou. Precisament després de la segona guerra mundial, l'informe Combs encarregat per la mateixa ONU, ja desdibuixa qué, el que anomenem crisi de l'educació, no és res més que una crisi de valors generalitzada. El discurs pedagògic avui, cerca solucions fàctiques per problemes estructurals i es clar, això no rutlla. Fa mes d'un segle que es coneixen els mètodes educatius més potents en quant a potenciar el millor de cada infant, però es clar, no són ben bé mètodes, sinó propostes antiautoritàries estructurals. Se sap de sobres, i el poder ho sap també, que amb sistemes assemblearis de practiques autònomes i llibertàries, no només s'aconsegueix una infància feliç (que no es poc), sinó que s'aconsegueix un enorme potencial humà (creativitat, flexibilitat, diàleg raonat, autonomia, habilitats socials pel treball cooperatiu i col·laboratiu...), que avui les empreses ansien. El fet es que tot això no és gratuït, no es poden obtenir aquests resultats desvinculant una tècnica o metodologia, del seu context ètic i estructural i, aquí be el que no agrada al poder, per qué les persones de menor edat despleguin el seu potencial cal que aprenguin en i per la llibertat. Això té connotacions, per qué, si bé volen persones capaces de cooperar en equips, creatives i autònomes, les volen alhora, sotmeses a l'autoritat, amb creativitat única i exclusivament per al servei empresarial i autònomes només per al treball assalariat!

Però com hem arribat aquí i que planteja la pedagogia llibertària?

Seguint a Jürgen Habermas, podem valorar que amb l'adveniment d'allò que Nietzsche va anomenar la mort de Déu, la raó il·lustrada s'implantà en el seu format de raó tècnica, això és, el món dels medis i els fins. La ciència, com a nova religió desplaçà el dogma cristià per implantar el dogma de la relativitat. Cap coneixement pot ser cert, només es considera vàlid mentre no pugui ser "falsejat". Això vol dir en paraules de Popper, que una teoria o paradigma, es considera vàlid (que no verdader) fins que una nova teoria bé a contradir-lo.

L'esquema és vàlid, ens agrada, però resulta ser igual de dogmàtic que l'antiga cosmovisió que bé a substituir, si amb la raó tècnica no es desenvolupa una raó pràctica (ètica) i una raó emancipatòria. En Habermas, observa que el coneixement està orientat per tres tipus d'interès, a saber: l'interès tècnic (hipotético-deductiu), l'interès pràctic (ètic-dialògic) i l'interès emancipatori. Aquest últim, segons aquest autor, hauria de governar als altres dos interessos els quals estarien en un mateix nivell de rellevància.

En aquest context, la pedagogia ha seguit el mateix camí que la resta de ciències, és a dir, el camí únic de la raó tècnica, el camí dels medis i els fins, de fet, podria ser un problema confondre educació amb pedagogia (o al menys si entenem pedagogia des de la visió tècnica i tradicional). Una educació llibertària és un procés que atén o hauria d'atendre l'esquema que descriu en Habermas; hi ha tècnica, però, i això és el que ens interessa, hi ha una pràctica ètica i assembleària (raó pràctica) que ens orienta a la búsqueda del màxim de llibertat possible (raó emancipatòria).

La pedagogia està impregnada d'una casta tecnòcrata irremeiable que cerca omplir la papeleta metodològica i política als sistemes educatius, i aquests només són mecanismes de control social al servei de les grans corporacions transnacionals. Per contra, el que la pedagogia llibertària cerca, és una pràctica comunitària desinstitucionalitzada on cercar i experimentar noves formes d'expressió humana, d'expressió sensible de la llibertat individual i col·lectiva.

Joan